

Nauditav duett Helen Lokuta ja René Soomi esituses. Foto: Harri Rospu

Ooperivormis loeng

UUS OOPER

Mari Vihmand «Armastuse valem»

Libreto: Maimu Berg

Muusikaline juht: Arvo Volmer

Dirigendid: Arvo Volmer, Mihhail Gerts

Esietekanne Rahvusooperis Estonia 17. oktoobril 2008

ALVAR LOOG
kriitik

Möödunud reede läks eesti muusikateatri ajalukku. Pärast möödunud kümnendil valitsenud vaikust on rahvusooper meie rahvusliku ooperi arendamise viimaks tõsiselt käsile võtnud – tegu on neljanda täispika algupärase eesti nüüdisooperiga viimase kolme ja poole aasta jooksul.

milleks on kahepoolse, kestva ning sümmeetrilise romantilise armastuse praktiline võimalikkus.

Kirjanduslikust aspektist on «Armastuse valem» veetlev, aga pisut triviaalne. Dramaturgilise originaalmaterjali vastupanu on viinud selleni, et karakterid jäävad nii sõnas kui muusikas pisut visandlikeks (eriti Chucho); situatsioonide poetika on enamasti allutatud didaktilisi sõnumeid näitlikustavale narratiivile.

See nais(t)e kirjutatud, komponeeritud ning lavastatud ooper eksib tahtlikult pea-aegu igas stseenis aja- ja ruumiühtsuse printsiibi vastu. Retrospektiivsest vaatepunktist esitatud lugu kasutab nii muusikas kui režiiis erinevaid plaane ja tehnikaid, mille segamine hägustab omakorda autori positsiooni ning dramaturgi-

diprojektsiooni (Ann Lumiste) ning eelkõige just moodsa ja maitseka koreograafia (Ana Mondini Brasiiliast) kätte. Liikuma olid pandud nii solistid kui koor; armastajate ühepoolse kultiveeritud distantsi (mis ongi «armastuse valemiks») psühholoogia ja erootikat tõlkis dubleerivalt kehalise plastika keelde tantsuduo (Oksana Titova ja Daniel Kirspuu).

Berliinis ooperirežiid õppinud Liis Kolle on end varem tõestanud kui hea koomikataju, tugeva närvi ning kõrge fantaasialennuga lavastaja. «Armastuse valem» oli Kolle senine suurim, tähtsaim ning ehk ka parim töö, mille eri kihid moodustasid mõjusalt toimiva, ent samas otsi kõikulubavalt lahti jätva terviku.

Helen Lokuta ja René Soom pakkusid taas kord nauditava esituse, mille nüansid muutu-

Nauditav duett Helen Lokuta ja René Soomi esituses. Foto: Harri Rospu

Ooperivormis loeng

UUS OOPER

Mari Vihmand «Armastuse valem»

Libreto: Maimu Berg

Muusikaline juht: Arvo Volmer

Dirigendid: Arvo Volmer, Mihhail Gerts

Esietekanne Rahvusooperis Estonia 17. oktoobril 2008

ALVAR LOOG
kriitik

Möödunud reede läks eesti muusikateatri ajalukku. Pärast möödunud kümnendil valitsenud vaikust on rahvusooper meie rahvusliku ooperi arendamise viimaks tõsiselt käsile võtnud – tegu on neljanda täispika algupärase eesti nüüdisooperiga viimase kolme ja poole aasta jooksul.

Juba pikemat aega Saksa maal elav Mari Vihmand (sünd 1967) on Eino Tambergi ja Lepo Sumera õpilane. Tema esikooper «Armastuse valem» kuulub helikeelelt 20. sajandisse; see on küps ja mõeldud originaalne teos, mis mõjub meie Verdist ja verismist valitsetud ooperipildis äärmiselt värske ning vajalikuna.

«Armastuse valem» kuulajasõbralikult meloodilise, pehmekõlalise ja kergelt efektiivse üldfooni taga peitub raske (ent enamjaolt õnnestunud) katse kirjandusliku algmaterjali dramaturgilist intriigi ning intellektuaalseid probleemipüstitusi nootides reljeefselt välja joonistada.

Maimu Bergi ja Mari Vihmandi kirjutatud libreto tugineb kohati sõna-sõnalalt saksa päritolu argentiina kirjaniku Esther Vilari 1985. aastal ilmunud jutustusele «Nina Glucksteini matemaatika» (e.k «Armastuse valem», Varrak 2008), kus autor püüab anda näitlikku õppetundi ühe suurima inimliku utoopia täitumisest,

milleks on kahepoolse, kestva ning sümmeetrilise romantilise armastuse praktiline võimalikkus.

Kirjanduslikust aspektist on «Armastuse valem» veetlev, aga pisut triviaalne. Dramaturgilise originaalmaterjali vastupanu on viinud selleni, et karakterid jäävad nii sõnas kui muusikas pisut visandlikeks (eriti Chuchos); situatsioonide poeetika on enamasti allutatud didaktilisi sõnumeid näitlikustavale narratiivile.

See nais(t)e kirjutatud, komponeeritud ning lavastatud ooper eksib tahtlikult peaaegu igas stseenis aja- ja ruumiühtsuse printsiibi vastu. Retrospektiivsest vaatepunktist esitatud lugu kasutab nii muusikas kui režiis erinevaid plaane ja tehnikaid, mille segamine hägustab omakorda autoripositsiooni ning dramaturgilist terviklikkust.

«Armastuse valem» tõuseb meie rahvusliku ooperi uudisloomingu foonil esile sellega, et ei tunne võõristust seal tegutsevate karakterite suhtes.

Raamatus on tangotantsu poeetikat vastandatud matemaatikale; ettearvamatusel on vastu seatud ettemääratus. Ooperis kandis seda huvitavat antagonismi justkui orkestri (dirigent Arvo Volmer) ja akordioni (Jaak Lutsoja) duett.

Peategelaste armastuseotsingutele pakkus nii muusikas kui lavastuses fooni ja kontrasti lüürikavabade partiide ning marionetliku koreograafiaga koor, mis täitis samu funktsioone kui antiiktragöödiast: kehastas ühiskondlikku arvamust, vastandus kangelas-(t)ele ja andis kommentaare.

Lavastuse rütm ja poeetika oli usaldatud peaaegu täielikult fantaasiaküllase valguse (Airi Eras), kujundijulge pil-

diprojektsiooni (Ann Lumiste) ning eelkõige just moodsa ja maitseka koreograafia (Ana Mondini Brasiiliast) kätte. Liikuma olid pandud nii solistid kui koor; armastajate ühepoolset kultiveeritud distantsi (mis ongi «armastuse valemiks») psühholoogiat ja erootikat tõlkis dubleerivalt kehalise plastika keelde tantsuduo (Oksana Titova ja Daniel Kirspuu).

Berliinis ooperirežiid õppinud Liis Kolle on end varem tõestanud kui hea koomikataju, tugeva närvi ning kõrge fantaasiallenguga lavastaja. «Armastuse valem» oli Kolle senine suurim, tähtsaim ning ehk ka parim töö, mille eri kihid moodustasid mõjusalt toimiva, ent samas otsi kõiklavalvalt lahti jätva terviku.

Helen Lokuta ja René Soom pakkusid taas kord nauditava esituse, mille nüansid muutusid küllalt eriti selgeks neile, kes näinud nende duette armastajatena ka ooperi (lavastuse)s («Pathseba Saaremaal» ja «Luigelend»).

Helen Lokuta lõhestatud näise rollis kandis meisterlikult suuremat osa teose psühholoogilisest pingest; René Soom tõestas ühe romansiga («Astronaut ja Kuu») – lisaks sellele, mida ta juba varem on tõestanud – oma veel kasutamata potentsiaali teha Georg Otsa, Voldemar Kuslapi jt jälgedes ooperilavalt edukaid põikeid kontserdisaali ning estraadile.

Jutustaja roll on siinkirjutajale alati ooperis kuidagi kohatu tundunud. Riina Airene sai sellega aga suurepäraselt hakkama. Just tema tundlikult täpne esitus pani paika teose intellektuaalselt huvipakkuvate aspektide ja aktsentide asukohad ning omavahelised ristumispunktid.

«Armastuse valem» tõuseb meie rahvusliku ooperi uudisloomingu foonil esile eelkõige sellega, et ei tunne võõristust ega distantsi seal tegutsevate karakterite suhtes. Vahetu ning seetõttu kohati ka valus lugu.